

Haardvuursessie 10/11/21

Opsteller annotatie 5.1.2e (met input van CiB, CARVE, Gedragsunit).

Aanleiding haardvuursessie

Tijdens de haardvuursessie staat de vraag centraal in hoeverre VWS is voorbereid op onderzoeken, reconstructies en verantwoordingsmomenten over de aanpak van de Coronacrisis. Tijdens de sessie wordt besproken welke thema's en issues VWS (en RIVM) zien aankomen of het eigen verhaal scherp is en waarop VWS proactief op is voorbereid.

Aanleiding hiervoor is de onverwachte publicatie van het KPMG rapport over de lessen van 1,5 jaar coronacrisis. Het KPMG-rapport is zonder opdracht of wederhoor met VWS of RIVM opgesteld. Los hiervan geeft het rapport een overzicht van onderwerpen die op zijn gekomen en mogelijk weer op komen in de pers. Issues die mogelijk nog op zullen komen: tijdigheid vaccineren/ keuze vaccinatiescenario, omgang met schaarste, databeschikbaarheid, betrouwbaarheid modellering, governance c.q. verhouding OMT-RIVM-VWS.

In de haardvuursessie komen een aantal gespreksonderwerpen aan de orde:

Overzicht publicaties

NC-19 heeft overzicht van alle evaluaties waar VWS opdrachtgever van is + van de onderzoeken die bij het RIVM lopen en binnen het ZonMw onderzoeksprogramma. Daarnaast brengt NC-19 van andere partijen in kaart (RVS, SER, PB's, ROB, WRR).

evt inbreng: NC-19 zou ook kunnen nagaan in hoeverre 5.1.2e SC-19 overzicht heeft gemaakt + KNAW heeft 2 relevante publicaties in voorbereiding (zie hieronder. Opm 5.1.2e dit is door mij gecommuniceerd aan NC).

Vraag van VWS: *In hoeverre geeft dit een compleet beeld van wat we verwachten de komende tijd aan publiciteit, rapporten en onderzoeken?*

Er lopen nu twee externe evaluaties waarvoor we als RIVM om input gevraagd worden:

- **Nertsen en Covid-19** door het Crisis Onderzoeksteam (COT)
- *Publicatie verwacht:* medio november
- Uitgevoerd in opdracht van LNV en VWS; deze evaluatie onderzoekt de werking van de Zoönosen Responsestructuur. Centraal staat of de response structuur m.b.t. veterinaire infectieziektenbestrijding heeft gewerkt.
- **Aanpak van de coronacrisis door de OvV**
- *Publicatie verwacht:* begin 2022 het 1^e onderzoeksdeel (gericht op de 1^e golf) + zomer 2022^e onderzoeksdeel gericht op de periode 2020 – vaccinatiestrategie.
- Mede op verzoek van het kabinet; dit is een brede evaluatie onder meer over de voorbereiding op een pandemie, de crisisbeheersing en de getroffen maatregelen en de uitfasering van deze maatregelen.

Welke evaluaties nog volgen is lastig te voorspellen, dit zal mede afhankelijk zijn van de bevindingen van de OvV. Hoe breed en toepasbaar zijn hun bevindingen; welke verbeterpunten brengen zij naar voren en geven die aanleiding tot vervolgonderzoek/ nieuwe evaluaties.

Los van overzicht van NC-19 van VWS lopen er o.a. op eigen initiatief KNAW adviestrajecten:

- **Pandemic preparedness plan voor de Nederlandse context**
- *Publicatie verwacht: 1^e helft 2022 o.l.v. 5.1.2e*
- Tijdens de coronapandemie werd duidelijk hoe hard brede wetenschappelijke kennis nodig is om passende maatregelen te kunnen nemen. In de crisis bleek de beschikbare kennis op diverse terreinen ontoereikend of onvoldoende toegankelijk voor beleid of publiek. Lessons learned om beter voorbereid te zijn op een volgende pandemie.
- **Impact van de COVID-19-pandemie op wetenschappers, wetenschapsbeoefening en vertrouwen in de wetenschap**
- *Publicatie verwacht: juni 2022 o.l.v. 5.1.2e*
- De wetenschapsbeoefening veranderde enorm tijdens de COVID-19-pandemie. Voorbeelden van positieve veranderingen zijn de enorme snelheid van goedkeuring van (klinische) studies en de toename van wetenschappelijke samenwerkingen.

Duidelijk mag zijn dat het een illusie is om alle publicaties die nog in de pijplijn zitten (of in de toekomst worden uitgebracht) in kaart te brengen. Daarnaast zijn we aan het terugkijken en evalueren, terwijl de Coronacrisis nog niet voorbij is.

Media analyse van welke mogelijke thema's nog gaan spelen

VWS heeft voorgesorteerd op mogelijke onderwerpen die er nog aan zitten te komen in de media of TK. Vraag van VWS: *Welke theses of stellingen komen uit deze informatie voor de komende tijd op ons af en in hoeverre zijn we goed voorbereid hierop met counter-narratieven?*

Inbreng 5.1.2e Het is onvermijdelijk dat er we worden overvallen door publicaties. Het RIVM heeft net als VWS de feitelijke gebeurtenissen in tijdlijnen uitgewerkt waar het RIVM een belangrijke rol speelt. Dit heeft het RIVM actueel tot met 2020 en momenteel worden de tijdlijnen verder uitgewerkt.

Achtergrond 5.1.2e voorbereid zijn op onderwerpen die nog in de media zullen opspelen is aan de politiek en VWS. Het RIVM is ervoor het gefundeerde onderzoek en adviezen.

➤ **Terugblikken op de crisis – overall strategie van de corona-aanpak**

De verwachting is dat de komende periode vooral de overall strategie van de corona-aanpak onder het vergrootglas zal komen te liggen. In eerdere media-analyses zien we, na een periode van oplopende besmettingen, dat steeds de vraag wordt gesteld: 'hoe kon dit zo gebeuren?'. Hier een aantal van de vragen die VWS voorziet:

- Voldoende/onvoldoende ingezet op het vergroten van de zorg- en met name ic-capaciteit.
- 'testsamenleving', is het draagvlak daarvoor altijd laag gebleven
- verpleeghuissector 'we staan achteraan in de rij'

Inbreng 5.1.2e het tekort (of verdeling van) mondkapjes is vorig jaar uitgebreid geweest in Nieuwsuur. In Duitsland was de bepaling dat je zonder mondkapje niet op het werk mocht komen. In NL is een medische risico inschatting gemaakt los van de schaarste. De verdeling van de mondkapjes verliep regionaal via de ROAZ (Regionaal Orgaan acute zorg) en waren de verpleeghuizen als laatste aan de beurt. Rond Pasen 2020 is deze verdeelsleutel aangepast. Echter dit leidde tot tekorten in de verpleeghuizen.

- vaccinatiestrategie (volgorde) op het zoveel mogelijk beperken van sterfte door corona door te beginnen met de meest kwetsbare Nederlanders.
- Wanneer is de crisis voorbij?
- De crisisparaatheid o.a. de crisisstructuur bij het NKC heeft gezorgd voor een verstoring van een efficiënte crisisaanpak.
- af te wijken van de adviezen van het OMT alsook van andere experts?

- corona-data wordt niet of slechts gedeeltelijk vrijgegeven
Inbreng 5.1.2e op de RIVM website wordt data openbaar gemaakt (naast de epidemiologische stand van zaken ook de brongegevens incl de modellen). We zijn transparant in de wetenschappelijke verantwoording (in lijn met de Wet op Openbaarheid van Bestuur) en consistent in het aanbod van data en hoe onze adviezen tot stand komen. De data en tot standkoming van adviezen van het RIVM is navolgbaar, transparant en relatief tijdig.
 Het is deels een gevoel dat partijen als het RIVM niet transparant zijn en tegelijkertijd maken mensen zich zorgen over privacy.
- mensen(levens) zijn er destijds 'opgeofferd' door voor groepsimmunititeit te kiezen
Achtergrond 5.1.2e in de eerste persconferentie genoemd.
 Wetenschappelijke insteek van het RIVM in het PIENTER Corona informatie (gestart april '20) verzameld over de antistoffen in het bloed van mensen o.a. over het aantal mensen dat in contact is geweest met het virus en immuniteit heeft opgebouwd na vaccinatie.

➤ Vaccinatiestrategie

Zijn we voorbereid op media-aandacht t.a.v.:

- Nederlanders als 'volledig gevaccineerd': bij 2/3/4 prikken? Boosterprik, kinderen onder de 12 jaar vaccineren etc.
Achtergrond voor 5.1.2e geen direct thema voor het RIVM (eerder voor GR)
- NL doet te weinig aan het wereldwijd beschikbaar stellen van vaccins (Covax-programma). Hierdoor draagt het bij aan de grote kans op (wereldwijde) virusmutanten.
- Had Nederland sneller kunnen starten met vaccineren wanneer we niet aangesloten zouden zijn geweest bij de EU? **Achtergrond voor** 5.1.2e In RIVM tijdlijn komt het registreren en wens tot verplichte vaccinatieregistratie ook aan bod. Besteedt VWS minder aandacht aan in tijdlijn.

➤ Druk op de (reguliere) ziekenhuiszorg

Achtergrond voor 5.1.2e geen direct thema voor het RIVM

➤ Coronatoegangsbewijs

Hoewel uit recente onderzoeken en peilingen draagvlak blijkt voor de inzet van het coronatoegangsbewijs, hangt de 'belofte' van het kabinet dat het een tijdelijke maatregel betreft die zo snel als mogelijk wordt ingetrokken te allen tijde boven de markt.

Achtergrond 5.1.2e Bovenstaande onderwerpen is een poging van VWS om voorbereid te zijn. Dit blijft ingewikkeld, maar het RIVM heeft net als VWS de feitelijke gebeurtenissen in tijdlijnen uitgewerkt. Dit heeft het RIVM actueel tot met 2020 en momenteel worden de tijdlijnen verder uitgewerkt. Feitelikheden bijv. over het Coronatoegangsbewijs worden in de RIVM tijdlijn Testen voor de periode 2021 meegenomen.

Tijdlijnen van VWS

Doel van de tijdlijnen is om te gebruiken ter voorbereiding op een parlementaire enquête of ter voorbereiding op externe onderzoeken (OvV). Bij VWS zijn er 23 verschillende onderwerpen gedefinieerd.

Begin april 2021 heeft de 5.1.2e ingestemd met een aantal tijdlijnen betreffende het eerste tijdvak van de COVID-19-crisis (januari t/m juli 2020). De tijdlijn persoonlijke beschermingsmiddelen is visueel overzichtelijk uitgewerkt

De tijdlijnen die hierop in aanvulling zijn gemaakt voor specifieke onderwerpen ventilatie en extra bedden buiten het ziekenhuis. Voor de 5.1.2e op 12/11 worden 6 tijdlijnen betreffende het tweede tijdvak aan (augustus 2020 t/m februari 2021) ter goedkeuring voorgelegd m.b.t. crisisbeheersing, persco's en maatregelen, langdurige zorg, IC-capaciteit, vaccinatiestrategie en toerisme & vliegverkeer.

Vraag van VWS: *Helpen de te maken feitelijke narratieven bij de tijdlijnen hierbij, wat is er nog meer nodig?*

Achtergrond Covid-19 Archiveren, Reconstrueren, Vertellen en voorbereiden op Evalueren

RIVM heeft de tijdlijnen vanuit een ander perspectief opgesteld (VWS heeft meer verantwoordelijkheden en bredere scope met meer thema's en onder meer tijdlijnen opgesteld over IC capaciteit of Langdurige zorg). Voor RIVM worden voor de thema's waar het RIVM een belangrijke rol speelde tijdlijnen met het bijbehorende verhaal opgesteld;

- het beloop van de epidemie (als context) en onze wettelijke taak n hoe hier ten tijde van de covid-bestrijding uitvoer aan is gegeven;
- de thematische tijdlijnen m.b.t. testbeleid, beschermingsmiddelen (binnen de zorg en buiten de zorg = dit is bij VWS 1 tijdlijn), bron- en contactonderzoek, testen, ventilatie/ aerosolen, nertsen en vaccinatie.
- wordt er gewerkt aan een verhaallijn over internationale samenwerking.

Het doel van dit project is om alle informatie binnen het RIVM met betrekking tot de uitbraak, verspreiding en beheersing van het coronavirus en de pandemie te bundelen, ordenen en reconstrueren. De leden van het CARVE team ontlasten de inhoudsdeskundigen door het verzamelen en op een rij zetten van alle informatie. De inhoudsdeskundigen worden wel geraadpleegd.

Inbreng ^{5.1.2e} voor het opstellen van de feitelijke narratieven bij de tijdlijnen door VWS zou RIVM in een eerder stadium betrokken kunnen worden bij verificatie (maar tegelijkertijd zal het RIVM veel extra tijd kosten).

Indien het RIVM in een VWS tijdlijn wordt genoemd waarbij het RIVM vindt dat het genuanceerder ligt gaan we hier niet tegen in (bij VWS) maar wordt in 'onze' tijdlijn de nuance meegenomen en onderbouwd. Ter illustratie in de tijdlijn Testbeleid van VWS staat bij 8 mei het volgende: "Uit monitoringsdata blijkt daarnaast dat het RIVM de testvraag van drie doelgroepen heeft onderschat." Onderbouwing wordt als volgt meegenomen in de RIVM tijdlijn:

• *Het RIVM heeft op verzoek van VWS schattingen gemaakt van de testvraag voor verschillende doelgroepen en verschillende testscenario's. Deze schattingen zijn door VWS gebruikt om de testcapaciteit in te richten. Met daarbij het document over de berekeningen.*

• *Het RIVM stuurt mail naar Rekenkamer met een onderbouwing van de inschatting van de potentiële testvraag. Dit als input voor de tijdlijn over testen van de Rekenkamer. Dit gaat over de schattingen van 10 en 23 april.*

Inbreng ^{5.1.2e} Het RIVM heeft een andere rol en stelt eigen feitelijke narratieven op en is bezig met introspectie. Heeft RIVM intern en extern onderzoek gegund aan AEF. Het is niet te voorkomen dat er rapporten komen waar we niet van op de hoogte zijn. Toch worden we niet verrast want we hebben de tijdlijnen op orde. De tijdlijn past nooit op het issue/nieuwe onthulling wat in de toekomst nog zou kunnen opkomen, maar waar het RIVM verantwoording over aflegt.

Inbreng ^{5.1.2e} (mochten er vragen overkomen): t.a.v. de openbaarheid van de tijdlijnen van het RIVM. Deze zijn nog niet openbaar (CIB heeft wel gedeeld met OvV of als bron gedeeld met VWS) en dienen eerst te worden vastgesteld.

Suggesties voor de toekomst

Vraag van VWS: *Welke elementen zouden in een pro-actief, breed toepasbaar VWS-counternarratief in elk geval aan de orde moeten komen?*

Inbreng 5.1.2e er is gekozen een thematische indeling van de feitelijke narratieven (zowel in die van VWS als RIVM), waarbij VWS binnen ieder thematische kader ook de 'kantelmomenten' benoemd (zoals bijv. schaarste, verplichting) aangezien dit de onderwerpen zijn die in de pers/rapporten kunnen opkomen. Met de kantelpunten heeft VWS voor een groot deel proactief het narratief gereed.

Recente ontwikkelingen als er naar het RIVM wordt gekeken

VWS formuleert in nota's voor haardvuursessie dat we in de 'staart' van de crisis zitten.

Inbreng 5.1.2e

Woensdag 9/11 komt vanaf 15:00 het OMT bijeen.

Standaard wordt hier de epidemiologische situatie besproken, uitkomsten van modellering en antwoord op de door VWS gestelde vragen.

5.1.2i OMT

5.1.2i OMT

(Opm 5.1.2e quickscan wordt vandaag naar OMT gestuurd. Indien haalbaar qua tijd sturen we korte punten naar 5.1.2e toe voor de haardvuursessie)